

ZENPIONIERS (Paul de Jager Uitgeverij Asoka, 2018)

Uitgangspunt van dit boek is wat wel genoemd wordt “flexibel geloven”: de westerse mens bepaalt zelf zijn levensvisie en maakt zijn eigen keuzen uit wereldreligies, levensbeschouwingen, filosofie en gezondheidsidealen. Hier komen religieuze pioniers aan het woord afkomstig uit de rooms-katholieke traditie, die opzoek gingen naar wat de zen-traditie te bieden had. Aan de basis van dit zoeken lag een gemis: het gebrek aan ervaring van leegte, nondualiteit, voorbij concepten. Regels en geboden werden als knellend ervaren.

Paul de Jager studeerde filosofie en religiewetenschappen, is journalist en schrijft oa over zingeving. Hij beoefent zelf zenmeditatie volgens de White Plum Lineage.

In deel 1 wordt allereerst de theorie over “flexibel geloven” uitgewerkt. Vervolgens komen de levensverhalen van 3 monniken aan bod, die hun geloofspraktijk met elementen uit het zen-boeddhisme verrijkten; het gaat om Chris Smorenburg, Jeroen Witkam en Jef Boeckmans. Ondergetekende heeft het voorrecht gehad van alle drie zen sessies te hebben bijgewoond en instructie van hen te hebben ontvangen. In deel 2 komen nog twee pioniers afkomstig uit de room-katholieke traditie aan bod. Zuster Elisabeth Dinnissen geeft aan dat haar godsbesef veranderd is door zenmeditatie, van een door beelden bepaald godsbeeld, naar een godsbesef voorbij beelden, het ervaren van leegte, rust, stilte en overgave. Vervolgens bespreekt emeritus hoogleraar Ton Lathouwers de onmogelijk lijkende zoektocht naar raakvlakken tussen zen en orthodoxie, omdat het woorden geven aan het mysterie altijd tekort schiet. In deel 3 spreken twee flexibel gelovigen van een recentere generatie, van oorsprong protestant, zich uit over hoe ze elementen van zen-boeddhisme integreren in hun geloofspraktijk. Voor beiden betekent dit een verdieping van hun geloof, een meer mystieke geloofsbeleving, die een beweging inhield van hoofd naar hart en ziel.

Resumerend is dit een boeiend boek dat met behulp van persoonlijke verhalen de geschiedenis schetst van hoe zen-boeddhisme de laatste 60 jaar in Nederland ontvangen en opgenomen is in de rooms-katholieke traditie, alwaar een gemis werd ervaren aan beleving en diepgang. Het is vlot geschreven en goed leesbaar. Het boek is aan te bevelen voor een ieder die geïnteresseerd is in zen.

Paul Soons